

avtor Djačkega Rastanka, Branko Radičević († 1852.), ki smo mu 15. marca t. l. praznovali rojstno stoletnico.

Glede najožje domovine je poudariti, da naša kakor vsaka druga romantika korenini po eni plati v Byronu. Na Čopovo opozorilo Prešeren ponaši »Parizino«. Leta 1868. izide: »Mazepa Jovan, Hetman ukrajnski dóbe Petra Vélikega. Pravlica zgodbe resnične po Byronovi istega imena slobodno pel in pomnožil Jovan K o s e s k i.« Stritar, pevec svetobolja, ki je pognalo svoje kali iz Rousseauja, Goethejevega Wertherja, Musseta, Byrona i. dr., obračuna s prevajantom Koseškim pa vzorno posloveni osem odstavkov Mazeppa. Drugih prestav pri nas ne poznam, razen one Bergantove, ki sem jo lani 25. decembra citiral v »Jutranjih Novostih«.

Byronovo ime ne zatone, dokler bo svet stal. Sicer pa ga Gonoba ni plašila, saj je rad ponavljal Cowleyjevo prispodobo: »Življenje je medmorje med dvema večnostima. Neznosno bi bilo brez misli na smrt.« *Dr. A. Debeljak.*

Dve operni noviteti. — Letošnja sezona nam je doslej prinesla eno slovensko in eno hrvatsko operno noviteto: Rista Savina »Gospodsvetski sen« in »Novela od Stanca« Božidarja Širole.

Risto Savin je med živečimi slovenskimi komponisti edini, ki nas vedno zopet veselo preseneča z originalno, odru namenjeno muzikalno tvornostjo. Žal, da se to naše veselje, še preden se delo odigra preko vseh redov, vedno zopet skali. Pri vseh njegovih obširnejših stvareh postanejo vidne nekako iste nepopolnosti. Povsod preveč muziciranja, povsod pomanjkanje iznajdljivosti in domislekov, povsod do neskončnosti raztegnjen značaj vlečne glasbe, brez prave karakterizacije in smotrenosti. Značaj Savinove muzike v teh delih bi se najbolje imenoval wagnerjanski, stil in instrumentacija pa prav tako. Savin dela solidno, ponajveč po vzorec tematičnih izpeljav, podobno kakor to delajo Nemci. Le da mu je motivična invencija zelo siromašna. Arhitektonik Savin ni. Tudi ni karakteristik. Kako bi sicer mogel na tak način komponirati scene kakor so »Vstoličenje« v »Gospodsvetskem snu«, ki bi morala biti grčavo slovenska, dočim nam trobijo na uho nemške fanfare.

Risto Savin očitno ni rojen za to, da dela hitro. Če bi za katero svojih del porabil dva ali trikrat toliko časa kot ga, bi z izvestno poglobitvijo vse kakor utegnil doseči, da bi se vzdržalo na odru vsaj eno izmed njegovih del. Če bo nadaljeval na ta način, se namreč bržčas ne bo vzdržalo nobeno. Da bi bil zmožen tudi izjemno dobrega dela, se Savinu mora priznati; pogledimo samo njegove pesmi, kakor so »Predsmrtnica«, »Svetla noč«, »Marica«, »Pismo« itd. Tu je Savin poglobljen. Gotova stvar je, da bi se mu posrečilo tudi delo v večjem obsegu. Savin se mora predvsem odvaditi pisati glasbo, ki je živela pred 40. leti. Treba je od sebe zahtevati vsaj toliko, kakor se zahteva od inženjerjev: Iznajdljivosti in nje poznavanja do podrobnosti. Napak je misliti, da rabi umetnik manj glave kakor vsak dober inženjer.

»Novela od Stanca« Božidarja Širole je sodobna muzika, da jo človek lahko posluša z zanimanjem. Razlikujemo pa že po vtisih dvoje vrste umetnin: take, kjer se pri ponovnem poslušanju zanimanje veča, in take, kjer se v istem primeru zanimanje manjša. Opazil sem, da spada »Stanac« («Sen» že celo) k zadnjim. Naštevane podrobnosti, ki to povzročajo, bi sodilo v strokovno-glasbeni list, odločno predolgo pa se vleče tista stvar s kozo.

Vprizoritvi obeh del sta bili skrbno pripravljene, »Sen« je naštudiral Balatka, »Stanac« pa je dirigiral Matačič. Pri obeh premijerah sta bila prisotna tudi komponista.

Marij Kogoj.